6. SINIF DİNLEME SINAVI (1)

PARANIN SERÜVENİ

Para icat edilmeden önce insanlar değiş tokuş sistemini kullanıyordu. Bilirsiniz, tavuk verip bulgur alınıyor, yumurta verip çorap alınabiliyordu. Bu köylerde kolaylıkla yapılabilirdi ama medeniyetlerin gelişmesiyle ticaret de büyüdü. Artık değiş tokuş yerini madeni paraya bıraktı. Madeni parayla birlikte para türleri hızla gelişim ve değişim gösterdi. İnanır mısınız harika bir değiş tokuş aracı vardı: Deniz salyangozu kabukları. Evet, deniz salyangozu kabukları para gibi kullanılıyordu. Değiş tokuş aracıydı yani. Üç salyangoz kabuğu getirene bir şişe gazoz veriyorlardı. Lidyalılar, madeni bir levhanın üzerine hazırladıkları kalıbı darp etmekle ilk sikke denilen paraları icat etmiş oldular. Daha önce duyduysanız şimdi, tam da burada darphane kelimesi aklınıza gelmiş olmalı. Evet "Darphane" de buradan yani darp etmekten geliyor. Üzeri yazısız ve baskısız düz madeni bir levhayı kalıbın üzerine koyup bir çekiçle darp ediyorlardı. Böylece madeni paralar basılmış oluyordu. Bu paralar tabii ki devlet kontrolünde yapılıyordu. Yoksa isteyen kafasına göre bassaydı ortalık acayip karışırdı.

Bu sikke paralar bakır, gümüş, altın gibi madenlerden belirli oranlarla karıştırılarak darp edilmeye başlandı. Anadolu'dan, Yunanistan'a doğru bu sikkeler şekil değiştirerek yaygın hâle geldi. Sonrasında ilk kâğıt para 800'lü yılların hemen başında Çin İmparatoru Xianzong tarafından çıkartıldı. Uzunca süre madeni ve kâğıt para kullanıldı. Ancak 17. yüzyılla birlikte kıtalar arası ticaretlerde paranın güvenliğini sağlamak amacıyla çek sistemi ortaya çıktı. İlk olarak İngiltere'de çekler kullanılmaya başlandı. Bankaların şubelerinden çek üzerinde yazan miktar tahsil edilebilir hâle geldi. Bundan sonra paralar daha soyut bir hâl almaya başladı. İlk kredi kartları Amerika Birleşik Devletleri'nde 1949 yılında kullanılmaya başladı. Bu kartlar elektronik nakit para olarak kullanıldı. Şimdilerde artık sanal paralar, telefonla karekod okutup nakit para çekimleri ve alışveriş ödemeleri yapılıyor. Sanal ortamda milyonlarca lira işlemleri yapılabiliyor. Paraların alışveriş yapma yanında bir özellikleri daha var. Paralar devletlerin hâkimiyet sembolüdür. Şimdi sizinle bilimsel bir inceleme yapalım mı, ne dersiniz? Haydi, o zaman.

Elinize 1 Türk Lirası alın. Aldınız mı? İncelemeye başlayalım. Paranın üzerinde hangi ülkeye ait olduğu ve kaç yılında basıldığı yazar. Tarihi bir veri olarak buradan bu tarihte böyle bir devlet yaşamış ve bu parayı basmış olduğunu anlıyoruz. Sonra üzerinde bir liderin, komutanın veya önemli bir devlet adamının görseli vardır. İşte bu da bu kişinin bu ülke için oldukça önemli bir karakter olduğu anlamına geliyor. Yine paranın üzerinde devlet arması da yer alır. Bu da bu devletin bayrağı veya devlet sembolü hakkında bilgi verir bize. Bazen paraların üzerinde tarımsal ürünler de bulunuyor. Bu da bu ülkede bu ürünün tarımı ve ticaretinin yapıldığı anlamına geliyor.

eyup_hayta
Eyüp Hayta / Türkçe Öğretmeni
YouTube Arkadaşım Türkçe
www haytaakademi.com